SVOBODA UKRAINIAN DAILY — СВОБОДА УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCVI. No. 163. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 29, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 29-го СЕРПНЯ 1989 Ч. 163. РІК XCVI.

ПОСИЛАЙМО НАШИХ НАЙМЕНШИХ ДО УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕДШКІЛЛЯ

Дорогі батьки! Нехай заклик Світового Конгресу Вільних Українців у справі української мови увінчається успіхом.

Союз Українок Америки закликає вас: Записуйте ваших дітей до українського передшкілля! Наша народна приповідка каже: „Нагинай галузку поки молода!"

Подаємо список місцевостей, де при відділах СУА існують світлички для дітей дошкільного віку:

Відділ	Місцевість	Голова відділу	Учителька світлички
7	Акрон, Огайо	Катя Мартинюк-Біссел	Аня Трела
97	Баффало, Н.Й.	Мирослава Макогон	Надя Бергенсток
99	Вотерліт, Н.Й.	Надія Сембрат	Орися Калка
78	Вашінгтон, Д.К.	Марта Терлецька	Христина Сулжинська
61	Виппані, Н.Дж.	Ярослава Мулик	Оксана Станько і Ілїяна Паславська
38	Денвер, Кольо.	Надія Вінич	Таня Винар
53	Дітройт, Миш.	Ольга Іваницька	Оксана Федорович
76	Дітройт, Миш.	Ксеня Кучер	Мирослава Бараник
116	Ірі, Па.	Дарія МекКей	Марія Джеймс
89	Кергонксон, Н.Й.	Стефанія Барановська	Катя Флис
12	Клівленд, Огайо	Надія Дейчаківська	Оксана Бaсляднинська
33	Клівленд, Огайо	Іванна Шкарупа	Марія Антонів
106	Ню Гейвен, Конн.	Валентина Чудовська	Оксана Оприско
106	Ню Гейвен, Конн.	Христина Мельник	Катя Бамбер
30	Ню Йорк, Н.Й.	Оксана Породко	Марта Пушка
83	Ню Йорк; Н.Й.	Варка Бачинська	Лідія Андрусишин
120	Рочестер, Н.Й.	Леся Теліга	Марта Елнів-Бруер
6	Чикаго, Ілл.	Анастазія Галицька	Марія Карасевич

У Нюарку, Н.Дж., при церкві св. Івана Хрестителя з початком шкільного року 1989/90 буде відкрита цілоденна українська захоронка (Дей Кер Сентер).

Ольга Тритяк,
виховна референтка СУА

С. Шкафаровський виступить в Міській опері Ню Йорку

Ню Йорк. — Оперний співак, бас Стефан Шкафаровський, виступить у головній, басовій ролі, жреця Сарастро, Моцартової опери „Чарівна флейта" в Міській опері (Лінкольн Центр).

С. Шкафаровський.

В літньо-осінньому сезоні виступить він тричі: п'ятниця 15-го вересня (8-ма год. вечора), субота 23-го вересня (2-га год. по полудні) і в неділю, 1-го жовтня (1-ша год. по полудні).

Квитки вступу можна набути при касі опери.

Це важлива і рідкісна культурна оказія послухати молодого українського співака-соліста в американській опері міста Ню Йорк.

„Самопоміч" в Чикаго стала темою великого оголошення

Джерзі Сити, Н.Дж. — Широкопопулярний американський тижневик „Нюзвік" у своєму числі з 21-го серпня 1989 року помістив на цілу сторінку оголошення Обезпеченевої групи кредитових спілок Америки (КЮНА). На ньому бачимо великий портрет українського підприємця Юрія Малішевського, а на задньому пляні групу його персоналу із ресторану, якого він є власником, з усміхненою жінкою у вишиваній блюзці.

До цього фотомонтажу видрукована розмова поміж Ю. Малішевським і президентом Української Кредитової Кооперативи „Самопоміч" в Чикаго Романом Мициком на тему позички, яку Ю. Малішевський отримав від „Самопомочі" на початок свого підприємства. На закінчення вміщена реклама для обезпечення, яка охоплює кредитові спілки в ЗСА і яким користується Ю. Малішевський як і мільйони інших членів кредитівок.

Як інформують, це оголошення буде вміщене у 17 популярних американських журналах і є доброю рекламою для українського поселення, а зокрема для українських кредитових кооператив, які так гарно розвинулися на терені ЗСА.

ДИСКРИМІНУЮТЬ УКРАЇНСЬКИХ ПРАВОЗАХИСНИКІВ

Торонто. — До канцелярії СКВУ прийшов лист від Ірини Калинець, в якому вона пише:

„Леся Мартин, дочка відомої української активістки Львівського регіонального відділення Народного Руху України за Перебудову Ганни Мороз, позбавлена права вчитися в університеті.

Г. Мороз — член координаційної ради міського об'єднання НРУ, член Львівського відділення „Меморіял", одна з керівників Ініціятивної групи жіночого християнського об'єднання — Марійського Товариства „Милосердя", організаторка колони віруючих на першотравневій демонстрації у Львові, Молебнів та акції голодівки віруючих греко-католиків українців у Москві. Неспроможні помститися на матері за її активність, українофоби помстилися на дочці: на останньому усному іспиті з української мови Лесі було виставлено незадовільну оцінку. Наскільки тенденційною несправедливою є ця оцінка свідчить те, що Леся здала письмовий іспит з цього ж предмету на відмінно; крім того, була вона в 1988-89 роках слухачкою загальної Педагогічної Академії для школярів та Малої Академії (профіль-філологія) при Львівському університеті, де виявила відмінні знання з усіх предметів і отримала похвальну грамоту за реферат „Княжна". Не маючи змоги виставити незадовільну оцінку на письмових іспитах, поскільки вони задокументовані, екзаменатори під тиском кагебістів помстилися на Лесі на іспиті усному.

Ця тактика не нова, саме так поступали з дітьми українських правозахисників у брежнєвсько-сусловські роки. Як бачимо, продовжується вона й нині — і це не дивно, адже застійний апарат в Україні не змінився, а Львівським університетом й надалі керує відомий своїм українофобством ректор Чугайов — той, що два роки тому домігся звільнення з праці відомого вченого, професора Б.М.Задорожного, лише за те, що його дружину відвідав брат — Владика УКЦ Володимир Стернюк.

Члени Ініціятивної групи Марійського Товариства „Милосердя" у Львові просять українських жінок у діяспорі взяти під свій захист Лесю і допомогти їй здобути освіту. Лише так, спільними силами, ми зможемо захистити наших дітей від сваволі, дискримінації, знущання з боку властьімущих. Наші діти — талановиті, чесні, чисті діти — повинні мати право на освіту. Підтримайте Лесю своєю ласкавою опікою, увагою, допомогою — і вона віддячить вам в Україні своїм талантом і працею.

Адреса: Мартин Леся Ярославівна, УССР, Львів-22, вул. Першого Травня 241, кв. 32".

Померла Марія Кедрин-Рудницька

Джерзі Сити, Н.Дж. — Тут у місцевому домі для старших померла в дні 28-го серпня 1989 року Марія з Поповичів Кедрин-Рудницька на 90-му році життя, дружина ред. Івана Кедрина-Рудницького довголітнього співробітника редакції „Свобода", видатного громадського і політичного діяча.

Похорони на український православний цвинтар св. Андрія в Бавнд Бруку, Н. Дж. відбудуться в четвер,31 - го серпня ц.р. із похоронного заведення Бромірського в Джерзі Сиiті.

Книжка „Батькові Тарасові — Батько Союз" — вже розсилається читачам

Джерзі Сити, Н. Дж. — Починаючи з понеділка, 28-го серпня цього Шевченкового року, союзовому членству та передплатникам щоденника „Свободи" висилається книжка „Батькові Тарасові — Батько Союз", яка недавно вийшла у Видавництві „Свобода", як поклін патронові УНСоюзу, коштом теж ювілята — Українського Народного Союзу, в рік 95-ий від часу його заснування.

Багатоілюстрований 191-сторінковий збірник, в мистецькій обкладинці Богдана Титли, містить кільканадцять вибірок із творчости самого Кобзаря, включно з перекладом О.Стефановича Шевченкового „Безталанного" (Тризни), та писання двадцяти відомих авторів, серед яких бачимо Остапа Тарнавського, Миколу Руденка, Вадима Скуратовського, Ярослава Падоха, Петра Одарченка, Івана Головінського, Любов Коленську, Миколу Степаненка, Анну Власенко-Бойцун, Михайла Кучера, Людмилу Волянську, Ярослава Климовського, Іллю Гомонка; репортажі Іванни Савицької та Наталії Кібець; і на закінчення — вірші Яра Славутича і Василя Яшуна.

Збірник появився в цей рік 175-річчя від дня народження Кобзаря 15-тисячним накладом і коштує 10 долярів. Якщо хтось із відборців збірника „Батькові Тарасові — Батько Союз" неспроможний заплатити цю насправді невелику суму, то Український Народний Союз просить прийняти цю книжку про Шевченка як подарунок від Батька-Союзу і не відсилати книжки назад, щоб цим не збільшувати коштів висилки Видавництву.

„Вояжер" пересилає на землю ряд цікавих світлин

Світлина Трітона переслана на землю із віддалі 330,000 миль.

Пасадена, Каліф. — „Вояжер" ч. 2, кружляюча міжпланетна ракета, що мандрує вже від 1977 року в зовнішній соняшній системі, пересилає тепер незвичайно цікаві світлини із своїх зустрічей з іншими планетами, які захоплюють не лише науковців, зокрема астрономів, але і ціле населення ЗСА, що пильно слідкує за усіма звідомленнями. Досі у своїй міжпланетній подорожі „Вояжер" ч.2 відвідав усі планети, в останніх днях посилаючи на землю знамениті світлини Трітона і Нептуна. Світлини показують два світляні кола довкруги Нептуна, про які досі астрономам не було відомо, як також вибухові вулькани на Трітоні,які правдоподібно є виповнені нітрогеном, плинним газом, що викликує вибухи цих вулькaнів.

Усі знимки, що їх „Вояжер" ч.2 пересилає на землю, є незвичайно виразні та точні і за ними слідкують в наукових осередках Каліфорнії. Як заявив д-р Едвард Стон з Технологічного інституту, „Вояжер" ч. 2 має досить сили та пального, щоб кружляти в міжпланетній системі ще дальших 25 років. Він кружляє із швидкістю 38,000 миль на годину, на південь від соняшного екватору в системі усіх інших плянет і їх місяців. „Вояжер" ч. 1, що кружляє, рівночасно підноситься понад горішній кінець солярної системи від 1980 року, а дві інші міжпланетні ракети летять у напрямі двох протилежних кінців. Після переслання знимків з Юпітера і Сатурна в сімдесятих роках, вони переступили орбіту найдалі положених плянет в 1983 році.

Науковці, які плянували ці польоти міжпланетних ракет, передбачують, що „Вояжер" ч. 2 переступить геліопавзу коло 2012 року, а після того буде продовжував свої кружляння недалеко Молочного Шляху і евентуально приблизиться до зірки Барнарда в 6,500 році.

Вшанують пам'ять Патріярха

Чикаго. — У п'яту сумну річницю успення Патріярха Йосифа Сліпого, що припадає на четвер, 7-го вересня ц.р., того ж дня, о 7-ій годині вечора, тут, у катедрі св.о.Миколая, правитиметься Соборна Панахида з участю Владики Інокентія Лотоцького та духовенства Чикагського деканату.

О годині 8-ій вечора, заходом Патріярхального Товариства, Відділ у Чикаго, відбудуться жалобні сходини з показом фільму Студії Ярослава Кулинича про життя Патріярха під назвою „В'язень Христа ради" в Культурно-Релігійному Осередку свв. Володимира і Ольги.

Наступні висвітлення фільму будуть у п'ятницю, 8-го вересня, о годині 8-ій вечора; в суботу — о годині 6-ій вечора, та в неділю 10-го вересня, о годині 1-ій по полудні.

Вступ на фільм — 5 долярів; для дітей і студіюючої молоді — 3 доляри. Чистий дохід з висвітлення фільму призначений на викінчення монументального фільму про Україну під заголовком „Україна в Огні".

МОСКВА РІЗКО КРИТИКУЄ НАЦІОНАЛЬНІ РУХИ У ПРИБАЛТИЦІ

Москва. — Центральний комітет КПСС випустив у суботу, 26-го серпня, комунікат з різким осудженням національних рухів у Прибалтиці, назвавши їх „проявом гістерії", і попереджуючи, що дальший розвиток подій може привести до громадянської війни.

Комунікатом ЦК відкривалася у суботу увечорі телевізійна програма новинок „Час", а в неділю його надруковали всі щоденні газети.

„Справа зайшла надто далеко . Вірус націоналізму загрожує життєвим інтересам всього совєтського народу", — сказано в комунікаті кремлівського керівництва.

„Правда", „Ізвєстія" та інші совєтські газети надрукували за останні тижні ряд різко критичних статтей про події в Латвії, Литві та Естонії. Комунікат ЦК КПСС ніби підсумовує цю критику.

Комунікат критикує партійних керівників трьох при балтійських республік, бо вони „починають підспівувати націоналістам", і різко накидається на комісію Верховної Ради Литви, яка минулого тижня оголосила незаконною анексію Литви Совєтським Союзом. Висновки литовської комісії, сказано в комунікаті ЦК КПСС, „ллють воду на млин сепаратистів" у республіках Прибалтики.

Комунікат ЦК КПСС був прочитаний на московській телевізії три дні після того, як понад мільйон естонців, латишів і литовців провели об'єднану демонстрацію з вимогою державної незалежности. Демонстранти утворили живий ланцюг від Таллину до Риги і від Риги до Вільнюсу. Демонстрація відбулася у зв'язку з 50-річчям з дня підписання Молотовим і Ріббентропом договору, на підставі якого нацистська Німеччина і комуністичний СССР розділили „сфери впливу" у Східній Европі.

В комунікаті ЦК КПСС організатори демонстрацій названі „екстремістами". Кремль підкреслює, що в разі потреби він прийме „рішучі заходи". Про які конкретні заходи йде мова, не сказано, однак коментатори висловлюють здогад, що Москва може використати проти національних рухів у Прибалтиці армію в ще ширших маштабах, ніж це було зроблено у Тбілісі в квітні ц.р.

У повідомленні з Москви підкреслюється, що президент Михаїл Горбачов перебуває тепер не в столиці, а на відпочинку. На цій підставі західні засоби масової інформації висловлюють здогад, що комунікат ЦК КПСС — ініціятива „консерватистів" у Політбюрі і що Горбачов, можливо, не має до цього ніякого відношення.

ПРОДОВЖУЄТЬСЯ ПІДГОТОВА ДО ШЕВЧЕНКІВСЬКОГО СВЯТА У ВАШІНГТОНІ

Вашінгтон. — Від січня ц.р. інтенсивно розвинув працю окремий об'єднаний громадський комітет для спільного та центрального відзначення 175-річчя з дня народження Тараса Шевченка та 25-річчя побудови пам'ятника Т. Шевченкові у Вашінгтоні.

Комітет, який був покликаний до дії Науковим Товариством ім. Т. Шевченка, Українським Конгресовим Комітетом Америки та Українською Американською Координаційною Радою, запляннував крайове відзначення тих двох річниць на суботу,7-го жовтня ц.р., у Вашінгтоні.

Програма почнеться соборним Молебнем у полудне біля пам'ятника Т. Шевченкові й продовжуватиметься о год. 3-ій по полудні в авдиторії одної з місцевих шкіл.

Програма передбачує виступи чоловічого хору „Прометей" з Філядельфії під диригентурою Михайла Длябоги, бас-баритона Степана Шкафаровського та Студії Мистецького Слова Лідії Крушельницької. За мистецьку програму відповідають Л. Крушельницька та д-р Ігор Соневицький.

Комітет очолюють голови трьох організацій цього свята: д-р Ярослав Падох (НТШ), ред. Ігнат Білинський (УККА), та д-р Іван Флис (УАКР). Організаційну комісію очолюють: Мирослав Шмігель, Ігор Сохан, та Андрій Шевченко; за фінансову комісію відповідають Іван Винник, Роман Данилюк та д-р Іван Серант преса: ред. Ігор Длябога, ред.Мирослав Рудий, і д-р Юрій Солтис; секретарюючою є Анна За-Гелетей.

Місцеву підготову у Вашінгтоні провадять голова осередку НТШ д-р Калиневич, Ірена Халупа, директор Українсьної Крайової Інформаційної Служби, та Евген Іванців, директор Бюра УНСоюзу.

На одному із чисельних засідань члени комітету обговорили проблему підготови та виготовлення запрошення до Митрополитів Української Католицької, Православної Церков та Українського Євангельсько-Баптистського Об'єднання в ЗСА. Члени комітету рішили звернутися до українських фінансових установ, щоб вони уможливили участь української молоді в цьому святі, покриваючи кошти автобусів до Вашінгтону для них.

Комітет звернувся до всіх громадських організацій окремим зверненням в пресі щоб вони заздалегідь приготовили масову участь у цьому святі.

Комітет також ствердив, що після 25-ох років площа, на якій стоїть пам'ятник, потребує конечного ремонту і тому треба звернутися до Міської управи, щоби місто відповідно приготовило площу до свята.

Під час нарад комітету (сидять, зліва): д-р І. Серант, А. Гелетей, ред. І. Длябога, д-р Я. Падох, Е. Стахів, Л Крушельницька, Й. Лисогір, д-р І. Соневицький; (стоять): М. Галів, М. Шмігель, І. Сохан, Павленко, І. Винник, Р. Данилюк, д-р Ю. Солтис, М. Савицький.

У СВІТІ

МІНІСТЕР ОБОРОНИ Філіппін Фідель Рамос заявив на зустрічі з представниками громадських груп, що він виступає за поступову ліквідацію американських військових баз. „Все повинно розвиватися поступово, крок за кроком, — сказав Рамос. — Не може бути й мови про те, щоб ліквідувати бази одним махом". Міністер оборони сказав, що військові бази ЗСА протягом останніх десятиріч служили гарантом свободи мореплавства в Південно-Східній Азії, забезпечуючи безпеку некомуністичних країн. ЗСА мають на Філіппінах дві великі і чотири малі бази. У вересні 1991 року минає термін дії американсько-філіппінського договору про бази. Багато філіппінських організацій виступає за те, щоб не продовжувати договору.

ЯК ПОВІДОМЛЯЮТЬ ЗАХІДНІ дипломати, сімом голляндцям і вісьмом італійцям, заарештованим у Празі за участь в демонстрації 21-го серпня, в річницю розгрому „Празької весни", наказано залишити межі Чехо-Словаччини. Всі звільнені покарані гривнею. Звільнені також два австрійські телевізійні оператори і семеро з дев'яти заарештованих мадярів, що брали участь у демонстрації.

АФҐАНСЬКІ МУДЖАҐЕДИНИ відкинули „мирний договір" Наджибулли, заявивши, що він пропонує старий товар в новому упакуванні. Представник афганського уряду у вигнанні Н. Лефрає заявив, що так звана мирна пропозиція Кабулю — це набір збанкрутованих ідей, відкинутих афганським опором. Відомо, що Наджибулла закликав до проведення виборів протягом шести місяців припинення вогню. Крім того, він запропонував скликати мирну конференцію з участю Афганістану, Ірану, Пакістану, Ідії і Китаю, а також Совєтського Союзу і З'єднаних Стейтів як гарантії угоди.

ПІСЛЯ ОБРАННЯ ПРЕМ'ЄР-МІНІСТРОМ Польщі Тадеуша Мазовецького, президент ЗСА Джордж Буш надіслав йому поздоровчу телеграму, обіцявши, що американська Адміністрація зробить все можливе, щоб допомогти новому урядові перебороти труднощі.

С. Комірний і І. Раковський — остої хору „Думка"

Ню Йорк (О. Г-ка). — Після дуже успішної поїздки хору „Думка" до Европи та його активної участи у великих концертах з нагоди 1000-ліття Хрищення України, які віддзеркалили глибоку релігійність українського народу в діяспорі та в краю, диригент Семен Комірний почав дуже інтенсивно приготовляти хор до ювілейного концерту. Якраз тому, що ювілейний концерт буде відзначенням не тільки 40-ліття хору „Думка", але також 95-ліття найстаршої заслуженої організації, якою є Український Народний Союз, великим бажанням диригента є, щоби концерт назначений на 17-го вересня у престижевій залі Ейвері Фішер Голл випав найбільш величаво.

І. Раковський.

С. Комірний

Від часу створення хору „Думка" проминуло багато років. Коли порівняти працю ентузіястів і „запалених", повних посвяти творців хору „Думка" з працею їхніх наслідників і диригентів 70-их років, слід завважити певні різниці.

В перших роках приїзду еміграції на нові місця поселення, помимо багато важчих умов і матеріяльних обставин, було все ж таки більше часу на приготування виступів хору. Дві або три проби на тиждень для хористів, тоді виключно жителів „давнтавну", які не мали автомашин, телевізій ні літніх домів — можна було легко відбувати. Проблеми, з якими стрінулися далеко віддалені від центру співаки почали впливати поступово на фреквенцію і ріст хору. Тому треба висловити признання для тих диригентів, які з одною пробою на тиждень або двома, крім свого музичного знан-

(Закінчення на стор. 4)

П. РУБАН В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — В суботу, 9-го вересня ц.р., о год. 5-ій по полудні, тут у великій залі Українського Народного Дому, виступить з доповіддю новоприбулий з України після 20-річного перебування в концтаборах Совєтського Союзу відомий провідний діяч Петро Рубан на тему „Україна і діяспора — духово культурні та економічні зв'язки". Після доповіді запити та дискусія.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінґтоні (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс)

Subscription 1 year $40.00 6 months — $22.00 3 months $12.00
UNA members 1 year — $15.00 Change of address — $1.00 Make check or money order payable to: Svoboda

Postmaster: Send address changes to:

Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Зворот до демократії у Польщі

Коли у висліді Другої світової війни, Сталін зламав рішення Ялтинської конференції й у Польщі заведено комунізм, до року (1946) 90 відсотків польської економіки були знаціоналізовані. Зроблено це згідно з доктриною Карла Маркса і його послідовників про монополь Компартії на всю продукцію і розподіл. Коли після першого генерального секретаря Компартії Владислава Ґомулки прийшов до влади Едвард Ґерек — і тоді дещо покращали відносини. Перестали переслідувати Католицьку Церкву, з якою від сторіч тісно пов'язані поляки, — дозволили на приватну сільську господарську або на добровільне творення кооперативних господарств. Але розподіл зерна, добрива і рільничих машин залежав від партійно-державної адміністрації і тому приватна земельна власність була фікцією. У Польщі, як в усіх комуністичних країнах, економіка швидким темпом котилася вниз. Це диковинна спеціяльність комунізму — збіднювати кожну багату країну й виголоджувати кожний ситий нарід. Україна зазнала на собі той страхітливий експеримент у 30-их роках, коли прислужник Сталіна Лазар Каґанович перевів примусову колективізацію винищенням заморених сім мільйонів хліборобів. У Польщі нема такого чорнозему, як в Україні, але в роках між двома світовими війнами існував у Польщі назагал добробут. Лиш внутрішня політика національної асиміляції і закордонна політика територіяльного максималізму була препогана.

Коли в минулий четвер активіст „Солідарности" й видатний діяч Католицької Церкви Тадеуш Мазовецький став першим за 44 роки демократичним прем'єром, він і всі його земляки, із них на першому місці лідер „Солідарности" Лех Валенса знали, що та їхня політична перемога безвартна, коли не прийде поправа економічної ситуації. Перші виступи названого нового прем'єра розумні. Він кількакратно підкреслив (також в інтерв'ю кореспондентам італійського великого щоденника „Іль Мессаджеро"), що може стати добрим або поганим прем'єром, але не буде прем'єром „декоративним". Після того, як сойм затвердив його величезною більшістю голосів — він явився у президента генерала Войцєха Ярузельського. У відповідь на бажання успіху Ярузельським — Мазовецький відповів: „Мій успіх залежить від вашої допомоги". Свою першу офіційну промову до народу розпочав словами: „Хочу бути прем'єром усіх поляків". Валенса і Мазовецький, вся польська демократична верхівка здають собі справу, що коли військо і поліція є все ще в руках комуністів і коли в лісах Польщі все ще стаціонована совєтська армія ніби для забезпеки зв'язку із Східньою Німеччиною та Чехо-Словаччиною — не можна користуватися гурра — патріотичними, націоналістичними фразами, які тільки провокували би ворога до брутальної реакції, а треба покищо співпрацювати з Компартією, без такої бо співпраці неможливо осягнути найважливіше: покращання економічної ситуації.

Мазовецький у першому дні свого урядування заповів те, чого Ґорбачов не сказав за чотири роки своєї влади: поворот до приватної власности, до приватної ініціятиви і суперництва. Це „абв" економічного устрою всіх вільних демократичних країн. Комуністична пропаґанда від півсторіччя з презирством горлає про „гнилий капіталізм" і про „антиреволюційну буржуазію".

Перехід з комуністичної системи на демократичну у господарстві ще трудніше, як такий перехід у політиці. Економічний монополь був у руках комуністів. Десятки тисяч осіб треба змінити, треба очистити державу від партійних галапасів. Це нелегка процедура і годі перевести її протягом днів-тижня. Польська валюта, в 1919-1939 роках була досить сильна (5.20 рівні одному долярові) — тепер безвартна. Треба великого застрику чужих капіталів, треба масового напливу чужинецьких інвестицій включно з перещеплюванням на крайовий терен чужинецьких фабрик і різних компаній, — що на малу скалю вже почалося в СССР і в самій Польщі. Треба теж змінити атмосферу. Вона зміниться, бо вже в найближчих днях державне радіо й телевізія переходить в руки демократичного уряду. Ґорбачов у гіршій ситуації, як Ярузельський, бо має сильнішу опозицію у правому крилі партії й усьому величезному партійно-бюрократичному апараті. Тому в СССР Карло Маркс і Володимир Ілліч Ленін все ще недоторкане табу. Але поки не скинуть з п'єдесталу Маркса-Леніна і не проголосять повороту до приватної власности, приватної ініціятиви й суперництва — не можна буде санувати хвору економіку. У Польщі заповіли це — до реалізації ще далека дорога.

Степан Женецький

ЧИ ҐОРБАЧОВУ ВДАСТЬСЯ ПЕРЕВЕСТИ ПЕРЕБУДОВУ?

Своїми плянами перебудови, московської комуністичної тюрми народів, Міхаїл Ґорбачов наробив багато галасу на весь світ. Уже четвертий рік, як він сів на найвищий кремлівський стілець і проголосив пляни гласности, перебудови і „демократизації" Совєтського Союзу, то про них пише і говорить, дослівно, весь світ, як вільний, так і комуністичний.

Про те чи Ґорбачову вдасться перевести перебудову в СССР і витягнути її з економічної пропасти, до якої довели її комуністичні ватажки за 70 років їхньої влади — думки серед західніх совєтознавців, поділені: одні кажуть — вдасться, і то значна більшість, а інші кажуть, — що ні. При цьому можна завважити цікавий факт, що майже всі керівники головних держав Заходу — Америка (ЗСА), Великобританія, Західня Німеччина, Франція, Італія — вірять, чи принаймні вдають, що вірять, що Ґорбачову вдасться перепровадити його пляни перебудови і готові допомогти йому своїми більйоновими капіталовкладами і позиками; натомість більшість совєтознавців, тобто політичних знатоків, що студіюють політичні і економічні відносини в Совєтському Союзі, твердять, що пляни Ґорбачова перебудови не вдадуться.

Дуже цікаві думки в справі перебудови Ґорбачова, висловив на сторінках американського журналу „ЮС Нюз енд Ворлд Ріпорт" провідний знавець — совєтських справ, Северин Бялей, директор Дослідчого інституту міжнародних змін, що діє при Колюмбійському університеті в Ню Йорку.

Перебудова — пише Бялей, — находиться у великих клопотах, загрожена, правдоподібно, багатьма її супротивностями. Гласність (більша свобода критики) і ґорбачовські обіцянки спричинилися до великих, драматичних сподівань як самих росіян, а ще більше поневолених народів. Одначе політичні поступки, і видайність економії не тількищо не йдуть впарі з обіцянками і очікуваннями, але вони ще погіршилися: демократизація політичної системи пішла досить далеко, що спричинило страх і ненависть між партійними головачами, одначе не настільки, щоб завести підставові зміни і задоволити освічену клясу. Нові „відкриття" виявили деякі темні сторінки совєтськомосковської історії і правду, або бодай її частину, про вільні демократії, але замало пишеться і говориться про совєтську сучасність і майбутність.

Криза збільшується з кожним навіть не місяцем, а тижнем, яка довела нещодавно до найгіршої точки; відколи вуглекопи проголосили страйки в Сибірі і в Україні — найбільші неспокої в історії СССР. Існує небезпека, що перебудова може скінчитися не тому, що Ґорбачов дійшов до іншої думки про неї, а тому, що настала велика реакція проти неї серед партійної знатті ізза наслідків, які виходять зпід контролі. Якщо Ґорбачов хоче, щоб його перебудова вдалася, то він мусить поглибити і приспішити її переведення.

-Що сталося, — запитує С. Бялей, — що перебудова не дає жодних кращих економічних наслідків? Бо досі, — твердить він — як в політичних, так і економічних потягненнях, подача і попит, просто не покривають себе.

Гласність, справді, дала досить багато свободи, як на совєтські обставини. Але совєтська інтеліґенція заявляє, що ця гласність має обмеження — цензура діє далі, редакторам наказують, що деяких справ не можна насвітлювати.

Рівно ж вибори депутатів Парляменту і до Вищої Ради, останньої весни, виявили справжнє змагання. Але пізніше виборці зрозуміли, що ці вибори не були насправді вільні і демократичні. Одна третя депутатів була вибрані партійними організаціями — насправді, призначені партією. Діюча парляментарна установа, Верховна Рада, є більше консервативним тілом, аніж конґрес народних депутатів.

У республіках, вміжчасі, неспокої збільшуються широтою і гостротою — на здивування Ґорбачова і наперекір його закликам до спокою. Що спеціяльно непокоїть Ґорбачова, так це те, що поодинокі національності, які хоч подекуди і змагаються один з одним (вірмени і азербайджанці, грузини і абхазці), але всі однозгідно виступають проти московських гнобителів, в яких вони вбачають спричинників всіх своїх лих.

(Закінчення на стор. 4)

Михайло Воскобійник

ДІЯТИ ДЕМОКРАТИЧНИМ ВСЕНАЦІОНАЛЬНИМ ФРОНТОМ

(Перспективи на тлі X сесії УНРади)

Унікальність українського національного руху в діяспорі — пояснюється його опертям на існування традиційних українських політичних організацій, переважно демократичного характеру, а в Україні опертям на новонароджені неформальні як також частково і формальні культурницькі й громадські організації.

Притягальність більшости організацій у діяспорі базується на парляментській ідеї співжиття різноманітностей, репрезентованій в Українській Національній Раді. А в Україні на співдії новостворених неформальних організацій з традиційними формальними організаціями, як наприклад, Спілка письменників України.

Гасло, під яким проходила X сесія УНРади, „Лицем до України!", і резолюція сесії накладають специфічні обов'язки на всенаціональну українську політику. „Діяти демократичним всенаціональним фронтом" стосується в однаковій мірі еміґраційних формацій і тих в Україні, що живуть і трудяться в користь всеукраїнського проґресу. Треба робити те, що скріплює всеукраїнський демократичний фронт діяспори, шукаючи спільної мови з борцями за суверенність в Україні, тобто з діячами Української Гельсінкської Спілки, Народним Рухом України за Перебудову, Спілкою Письменників України, з Олійником, Гончарем, Драчем, Чорноволом, Щербаком, Лук'яненком, з борцями за українську мову і. т. д.

I.

Стає все більше очевидним, що УНРада мусить бути в центрі розбудови мостів між діяспорою і Україною шляхом посилення активізму, вірніше „наступального активізму", на обох сторонах кордонів України. Це надає цілеспрямованости, справжнього сенсу існуванню і діяльності УНРади. Не ґльорифікація минулої діяльности уряду УНР (цього ще надто мало. Лишімо це історикам!), ведення людей вперед по шляху конкретної програми дії у цей унікальний, неповторний час, який він виявився для польських, мадярських, російських діячів — (Сахарових і Єльциних), вірменських грузинських, мусулманських, — прибалтицьких борців.

Тут знаходяться невідкладні завдання для середовищ, що входять до УНРади, для всіх органів ДЦ УНР, а особливо для пресових органів середовищ УНРади. Позитивне ставлення до суверенізаційних домагань в Україні, популяризація їх — основа основ правильної, реалістичної орієнтації в наші часи. Йдеться про здійснення конкретних, безпосередніх завдань, що ведуть до успіху кінцевої мети — незалежности, а не до безплідних ура-патріотичних деклямацій і абстракцій.

Щоб еміґрація мала позитивний вплив на діячів України треба, щоб вона сама була максимально упорядкована, треба, щоб вона мала свого власного впливового речника в лиці УНРади й СКВУ, з авторитетом яких числилися б в Україні.

Всупереч скептикам, що відкидають доцільність політичної діяльности діяспори, бо, мовляв, нема для неї реальних підстав, а вистачає їй концентруватися на культурних, економічних та професійних аспектах, ми вважаємо, що і політичний сектор також мусив би діяти повним пульсуванням у сфері своїх специфічних завдань, що їх ніхто інший не може заступити.

Як і всякий здоровий організм потребує, щоб усі його органи гармонійно функціонували, так і політичні завдання українського національного організму не можуть бути занедбані. Український політичний світ мусить діяти кожний раз стосовно до нової ситуації в Україні і у світі, виконуючи невідкладно йому властиву ролю.

Наслідком довгих, але успішних зусиль в імені КУППО д-ра Зенона Городиського та в імені ДЦ УНР Президента Миколи Лівицького й проф. Івана Самійленка дійшло не лише до скликання X сесії УНРади, а й, найголовніше, урахування сесією глибинних перемін, що стаються в Україні, як позитивних явищ. Це називаємо оправданим поворотом до кращого в українській екзильній політиці на теперішньому етапі.

Важливим наслідком сесії був прихід нового керівництва до органів ДЦ УНР: на віцепрезидента — Миколи Плав'юка, на голову УНРади — Михайла Воскобійника, на голову Виконного Органу (Уряду) — Івана Самійленка. Особливо важливо, що організаційна підбудова для ДЦ УНР, розширена тепер за рахунок ряду політичних середовищ із їхніми понад десяток пресовими органами (називаємо їх нашими „дивізіями"), що досі були поза УНРадою.

Якщо перед сесією діячі ДЦ помилково робили наголос на „обезпартійнення" УНРади, то сесія привернула стан, що його партійні організації займали з часів створення УНРади (1948), коли вони становили основний організаційний фундамент для ДЦ УНР. Життя показало, що партійні організації виявилися живучими факторами українського національнополітичного життя в діяспорі. Виявилося, що їх легко не закриєш! Сесія привернула нормальний стан, як це існує всюди в світі, коли партії несуть відповідальність за хід державно-політичного життя націй, а не організаційно-аморфоні безпартійні кола.

Закінчення буде.

Богдан Винар

Нові видання Українського Академічного Видавництва

Протягом останніх 10-ох років Українське Академічне Видавництво випустило біля 15 англомовних праць з ділянки українознавства, в тому число монументальну історію української літератури проф. Чижевського та серію „українських клясиків у перекладі" за ред. проф. Луцького, як наприклад, Коцюбинського „Тіні забутих предків" чи Куліша „Патетична соната". Українське Академічне Видавництво також є представником Інституту Українських Студій на американському терені і всі видання Інституту можна набути у нас. Як декому відомо, УАВ є відділом відомого видавництва „Лайбреріс Анлімітед", що спеціялізується у довідковій літературі і монографіях для біблітекарів, та видало до того часу понад 500 праць, що відомі не тільки на нашому терені, але і в цілому світі.

У зв'язку з т.зв. перебудовою в СССР та цікавими процесами на українських землях, що покищо ще перебувають під еґідою Щербицького, вирішено поширити видавничий профіль і приспішити видання деяких праць, зокрема з суспільствознавста. Як відомо, ще в 1955 році у видавництві Колюмбійського університету, появилась відома праця проф. Дж. Амстронґа про український націоналізм. Д-р Армстронґ, один з найбільш відомих американських совєтологів, є автором низки інших праць, в тому „Совєтська бюрократична еліта" (на прикладі комуністичного апарату України), „Політика тоталітаризму", „Совєтські партизани в часі Другої світової війни" та ряду інших. Праця про український націоналізм здобула дуже прихильні рецензії у міжнародній совєтознавчій періодиці і сьогодні належить до невеликої кількости клясиків з цієї ділянки, поруч таких відомих праць як проф. Барґгорна про совєтський російський націоналізм (Оксфорд, 1956) чи проф. Пайпса про створення Совєтського Союзу (Гарвард, 1957). В 1963 р. вийшло з деякими доповненнями друге видання праці Армстронґа, що скоро розійшлося на міжнародному ринку і в 1980 році Українське Академічне Видавництво видало передрук цієї праці, який також уже розійшовся. У зв'язку з подіями на рідних землях та появою низки нових праць-проф. Армстронґ опрацював третє видання цієї монументальної монографії і вона появиться з нашого видавництва вже восені цього року. Праця значно поширена, матиме біля 400 сторінок та складатиметься із 14 розділів і ряду обширних додатків з репродукціями відповідної документації. Як зазначує автор у передмові до третього видання — протягом останніх 35 років став доступним: ряд документів, як наприклад, німецька документація. Німецькі урядові чинники перевели деклясифікацію документів що відносяться до часу Другої світової війни вже після 1963 року і ці багаті джерела використовує автор, як також нові совєтські праці та ряд мемуарної літератури, як наприклад, багатотомне видання „Літопису УПА". У третьому виданні український читач знайде ряд нових висновків про розвиток українського націоналізму, в тому також і про сучасне положення на рідних землях та ролю української політичної еміґрації.

Поруч з проф. Армстронґом появляється друге видання відоме українській громаді — „Модерні українські короткі новелі", що є двомовною антологією ряду відомих письменників, з поширеною передмовою і редакцією проф. Луцького. Перше видання цієї праці появилось ще в 1973 році і її наклад повністю вичерпаний. В антології читач знайде український і англійський тексти таких авторів як Стефаник, Винниченко, Підмогильний, Хвильовий, Косинка, Гуцало, Яновський, Вінграновський і інші.

У грудні або січні 1990 року появиться також довідник — „Україна: бібліографія англомовних праць" автора цих рядків. Праця матиме біля тисячу сторінок і критично обговорюватиме всі важливіші наукові праці які відносяться до української проблематики. В праці буде поміщено також біля 350 докторських дисертацій з відповідними анотаціями, а друковані монографічні матеріяли матимуть відсилки до опублікованих рецензій англійською мовою як і також численні згадки наукових праць, що появились на згадану тему і українській і інших мовах.

Крім згаданих праць Амстронґа, Луцького і Винара, Українське Академічне Видавництво підготовляє і ряд інших праць, що появляться в 1990 і 1991 роках. І так, наприклад, вже завершується редакційна підготова біографічного довідника д-ра Ігоря і Наталки Соневицьких про українських композиторів і музикологів, як і також англомовний переклад відомої трилогії Лепкого — „Мазепа". Обговорюються можливості перевидання англійською мовою ряду історичних і економічних праць, що появились в 1920-их роках, які також творів українських письменників, що їх знищив совєтський режим в 1930-их роках.

Степан Куропас:

УКРАЇНА В ПЛЯНАХ ЯПОНІЇ

(На тлі книжки „Там, де сонце сходить")

I.

Відомий економіст Мальтус з початку XIX століття порушив питання страху, що виникає у зв'язку з перенаселенням людства. Він заявив, що його студії вказують на те, що кожних 20 років населення світу подвоюється і може настати голод. Війн, що могли б припинити перенаселення, не буде, а „пророки" метеорології і кліматології віщували посуху в багатих чорноземних країнах та повені в бідних. Ентомологи твердили, що з приводу згаданих тут катастроф з'явиться саранча і не буде средств її поборювати. Ще як я був студентом політехніки в Празі в роках 1920-1924, предмет науки, що звався народне господарство, радив студентам добре вивчати науку фітопаталогії і ентомології, бо треба буде агрономам і лісникам боротися зі шкідниками і хворобами рослин, як теж думати про досліди як збільшити посівну площу зернових рослин, видайність насіння і не допустити до інвазії азійських комарів, хрущів і сарани.

На грані XX століття, коли німецький канцлер Бісмарк зібрав німців з різних князівств і території Прусії до однієї Німеччини, почався відомий німецький похід на Схід („Drang nach Osten"). Німці шукали колоній в Африці, Азії, шукали морських баз — як Кіяочав у районі японської будучої імперії, здобули навіть архіпелаг Королін на Тихому океані. Англія, яка вже володіла океанами, створила базу Вей-Гай напроти Японії в Китаї. Німецькі маґнати запевнили собі землі Балтійського моря, а російські царі, від Катерини-Другої (за Шевченком „Второї", починаючи щедро ділили землю для великих і малих землевласників німецьких княжих родів. Князь Мекленбурґ-Стреліц, дістав за безцінь 30,000 десятин чорнозему в полтавській губернії. Інша цариця єдиної неділимої забирала всіх німців, які шукали земель і „лебенфрауму", бо індустрія витискала їх з малих господарств, і примушувала поселюватися над рікою Волга в її середній течії. У тому районі постало велике поселення німецьких баворів т. з. „Волга дойче". В часі Другої світової війни поволзьких німців Сталін виселив за Урал, а після пакту Ріббентроп-Молотов Німеччина взяла їх до Німеччини на працю для воєнної індустрії. За царату німецькі „бавори" дістали великі наділи землі в херсонській і таврійській губерніях. Навіть Австро-Угорщина поселила німців у Семигороді (Зібенбурґ) і Буковині, були теж німецькі колонії в Галичині, ось хоч би Винники біля Львова і Кранцберґ у Дрогобиччині. Карпатські ліси мали теж своїх лісових баронів. Це все робила Німеччина зі страху перед перенаселенням, працю яку мав докінчити Гітлер для імперії, що мала існувати 1000 років. Що сталося — відомо. Мусоліні теж шукав „лебенсрауму", йому також не вийшло.

Російські царі поширювали свої простори на всі чотири сторони світу, а найбільше теж на Схід, де дійшли до Тихого океану, переплили протоку Берінґа, окупували велику територію Аляски, і мали в пляні йти Канадою аж до Монтреалу. На тому шляху стрінули Японію, яка зачала свій „Дранґ нах вест".

Аляску продала Росія Америці за 7 мільйонів і приготовлялася розширити свої посілості коштом Китаю, бо від 1709 року, від Полтавського бою Росія не зустрічала поважного конкурента аж натрапила на Японію, яка готова була вже 1905 року. Японський генерал Тоґо розгромив російську фльоту адмірала Рождественного і з фльоти лише два кораблі доїхали до Владивостоку на Зеленому Клині.

Від того току Японія взяла гострий протиросійський напрям і шукала союзників. А що таких вона не могла скоро знайти, вступила до Комінтерну і вагалася довший час, чи виступити проти ЗСА, які нерадо бачили, як Японія поширила свою владу на 1,000 островів Тихого океану.

Організація Українських Націоналістів не шукала простору, лише хотіла вже раз здобути самостійну і соборну Україну, бо нове покоління хотіло сповнити Заповіт Шевченка. Організація шукала союзників. Ворожо поставилися до плянів ОУН всі окупанти земель України, бо навіть русофільська Чехо-Словаччина, залюблена у „Велике Руско", неприхильно ставилася до прагнень Карпатської України мати власну державу, а відтак прилучитися до вже на папері злученої України з 22-го січня 1919 року.

З покійним Омеляном Сеником-Грибівським під час його довгого перебування в Америці я раз мав нагоду розмовляти на тему союзників України. Я заявив Грибівському, що гітлерівська Німеччина, яка нищить всі понижуючі трактати для себе на мою уяву не нищить Берестейського договору України. Кривду німцям, кривду й українцям зробила альянти. Але полковник Бізанц, який служив УГАрмії, раз на вершинній конференції ОУН заявив, що Німеччина не допоможе Україні, хоч допоможе хорватам і словакам, бо українці ніколи не дали доказу, що вони їх люблять.

В 1918 році німці помогли прогнати большевиків з України, уклали Берестейський мир, а українці не дотримувалися мирового договору, вбивали німців (ген, Айхгорн), то важко буде переконати німців що вони змінилися. Їхній фюрер не хоче мати української армії, закінчив полк. Бізанц, що мав свій фільварок у селі Золотковичі біля Гусанова мостиського повіту.

Японія яка мала добру розвідку, шукала приятелів. В Празі була німецька політехніка, в якій була японська академічна громада. Японські студенти, які були на етаті держави харчувалися в харчівні Студентського Дому, що ним управляла американська Місія методистів. Чому багаті студенти Японії (всього декілька) харчувалися в дешевій харчівні — видно, що мали причину. Я пригадую собі вивіску в Студентському Домі під назвою „Три відчити", і був на одному з них, хоч відчити були російською мовою. Не пам'ятаю докладно, про що там була мова, але чув, що українці Сибіру сусідують з Японією і є їхніми приятелями. Студентам з України не йшло про Сибір вони думали як свого часу наш маестро Йосиф Гірняк сказав у Чикаґо жартома: „Треба було через Київ йти на Львів, а не навпаки".

Японія підготовлялася до опанування Монголії, а Росія збудувала далекосхідню залізничну сітку і створила окрему державу Манчуко, якою адмініструвала тепер при помочі білих росіян, що разом з національним урядом Китаю програли війну і втекли на острів Формозу, де створили сильний уряд і добру економіку та мріють колись висадитися на сушу Китаю і заволодіти ним. Досі в Европі Японія через своїх амбасадорів в Італії і Німеччині — Оосіма-Сан і Шіраторі-Сан мали зв'язок з хорватською націоналістичною організацією Усташі, що мала свій вишкільний табір на островах Ліпарі на північ від Сицилії. Італія платила за вишкіл, а навіть давала стипендії студентам; згідно з проф. Онацьким, таку стипендію отримав студент Михайло Мушинський. У таборі Усташі переходив вишкіл полк. Гузар-Колодзінський, який загинув у Карпатській Україні, як комендант збройного опору Січей проти мадярів. Хорвати відносилися дуже прихильно до українців, а генерал австрійської армії Кватернік навіть якийсь час помогав вишколювати усусусів!

Закінчення буде.

П'ЯТЬ НАЙБІЛЬШИХ американських підприємств, що мають крамниці з харчами, проголосили тепер, що вони не будуть продавати молока та інших молочних продуктів, які походять з молока корів годованих експериментальними ґенетичними середниками, що збільшують кількість молока.

З УВАГИ НА ТЕ, ЩО зближається час науки в коледжах та університетах, зроблено тепер досліди як впливає на молодь життя в університетських гуртожитках. Показується, що життя у змінених від домашніх обставинах сильно впливає на психічний стан молоді, а з цим на спроможність добре вчитися. Серед вичислених причин психічної напруги на першому місці стоїть вістка про смерть в родині, а на другому у дівчат небажана тяжа. Щойно на 15-му місці важливости є злі ступені в науці.

В АМЕРИКАНСЬКІЙ ГЕЛЬСІНКСЬКІЙ групі відбувся виступ завідуючої його дослідницьким відділом Кетрін Фіцпатрик, яка провела місяць в СССР як перекладачка і консультант групи канадської радіомовної корпорації Сі-Бі-Сі і побувала, між іншим, у ленінградській в'язниці „Хрести" і в таборі під Ленінградом. За словами К. Фіцпатрик, яка взимку відвідала політичний табір ч. 35 під Пермою, канадці заплатили міністерству закордонних справ СССР „за послуги" 15,000 долярів, однак все одно не змогли попасти в два місця, передбачені у контракті, — у табір під Казанню і в знамениту Чистопольську в'язницю . Канадцям пояснили, що в тих місцях ув'язнення „напружена ситуація" і що влада побоюється, щоб чужинецькі гості не стали закладниками. Як розповіла Фіцпатрик, з телефонічних розмов з представниками Народного фронту Казані виявилося, що ніяких заворушень там не було, але канадці змушені були погодитися на те, що їм пропонували і вони відправилися в „Хрести", де багато років тому сидів нинішній чоловік Фіцпатрик — дисидент Алєксандер Шатравка, який нині проживає у Ню Йорку.

У СПРІНҐВІЛЛІ, РОЗТАШОВАНОМУ на південь від столиці стейту Юта — Солт Лейк Ситі, відбувся четвертий щорічний фестиваль народного мистецтва, в якому взяли участь 350 танцюристів і музикантів з 12 країн. Вперше в історії фестивалю кілька його учасників зникли, рішивши залишитися у З'єднаних Стейтах Америки. Президент ради директорів фестивалю Брент Геймонд повідомив, що серед тих, які зникли, є і українська танцюристка 32-річна Світлана Кирієнко. Вона вийшла з дому у супроводі представника американських властей і від того часу перебуває у невідомому місці, куди її помістило Управління іміґрації і натуралізації ЗСА.

Торонто — новий осідок ОМУСу

Група акторів на могилі В. Блавацького під час з'їзду ОМУСу у Філядельфії в червні ц.р.

Після Другої світової війни в Західній Німеччині створено Об'єднання Мистців Української Сцени (ОМУС). Першим осідком ОМУСу був Авґсбурґ, пізніше Реґенсбурґ.

У зв'язку з переселенням до ЗСА, Канади, Південної Америки й Австралії, Об'єднання на якийсь час припинило свою діяльність, і відновило щойно після смерти Володимира Блавацького.

Осідком відновленого ОМУСу стала Філядельфія, яка мала ту позитивну рису, що якраз у Філядельфії й околиці було найбільше колишніх професійних акторських сил, а крім того і в сусідньому Ню Йорку проходила жвава театральна діяльність.

У відновленому ОМУСі головами були Юрій Кононів, Володимир Шашаровський, Євген Левицький і Ліза Чепіль як діюча голова.

Від часу відновлення Об'єднання до сьогодні воно може похвалитися показними позитивними результатами своєї діяльности, а також і окремі його члени.

1975 року Об'єднання Мистців Української Сцени видало під фірмою Наукового Товариства ім. Шевченка книгу діячів українського театрального мистецтва (1915-1975) п. н. „Наш театр", том перший.

Авторами книги є члени ОМУСу; їх 50 крім ще інших осіб, що мають якесь відношення до театру. Багато матеріялів є історичного значення і вони ввійдуть в історію українського театру. Другий том цієї цінної й цікавої книги вийде ще восени цього року, про що буде своєчасно повідомлено в нашій пресі.

Згадавши діяльність окремих членів ОМУСу за час його відновлення, слід сказати, що свої книжки видали Йосип Гірняк, д-р Григор Лужницький (обидва члени НТШ), Ірина Лаврівська, Олег Лисяк, Леся Лисак, Оксана Рудакевич, Іванка Язичинська-Климовська, Ярослав Климовський та інші.

Друкувались у журналі „Літопис Бойківщини" Роман Тимчук і Микола Кавка-Мамай. Кавка крім цього друкувався у пластових виданнях, він же і співробітник „Лиса Микити". У нашій пресі друкувалися Гірняк, Шашаровський, Ільків, Тимчук, Курило, Радванський, Головка, Івасівка, д-р Шумський, Язичинська, Климовський, а О. Лисяк був у редакціях наших двох щоденників у ЗСА, був співробітником журналів і поза Америкою.

Володимир Королик проявив себе в кераміці, що була оригінальною, як формою і кольором, так створеними на ній узорами.

Володислав Клех-Клехнівський став сценографом Метрополітальної опери в Ню Йорку і там же вибився на чільне місце. Лисняк-Кукрицька виступала в серії американського фільму. Зенон Осінчук працює в „Сівік Театр" у Форт Вейн.

Валентина Переяславець проводила лекції із солістами американського балету та з тими, що приїздили до ЗСА на гостинні виступи.

Рома Прийма-Богачевська відбула успішне турне по Европі із своїми самостійними балетними виступами.

С. Шумський і С. Чорній стали професорами американських університетів, а Р. Василенко — викладачем нуклеарної фізики в Алта Віста, Канада. Юрій Лаврівський зробив навпаки — покинув педагогічну працю в гімназії і пішов на сцену.

Свідомість того, що сухе вичислювання прізвищ є менш цікаве, це одна річ, а друга — у зв'язку з трансльокацією ОМУСу таки годиться зробити це на цьому місці, тим більше, що від Торонто починається черговий період ОМУСу.

Отож, вертаючись на власне подвір'я, пригадаємо, що театральними ансамблями і студіями керували: Гірняк з Добровольською, Шашаровський, Борис Дніпровий із Євгенією Чайкою, Ґрінвальд, Емілія Кулик, Крушельницька, у Канаді режисерами були: Теліжин, Бельський, М. Левицька, Довганюк. Проєктантки сценічних костюмів: Крушельницька, Шашаровська, М. Левицька.

Крім ансамблів, що діяли довше, були й короткотривалі ансамблі, призначені на одне турне (Юрій Кононів) або на дво-трилітні сезони в горах чи над морем (Шашаровський наспіл із Климовським).

Був час, коли давали про себе знати з виступами естрадного характеру Гірняк, як „Гриць Зозуля" і Довганюк, що показував цього типу в іншому пляні.

Оригінальними й широко відомими були: Микола Понеділок. Язичинська (виконуючи свої тексти говором галицького простолюддя), Радванський, як Юзько Калафатюк і Степан Магмет. Добрими гумористами виявили себе Оксана і Ярослав Рудакевичі. Ще до сьогодні свої дотепні тексти читає Микола Кавка-Мамай. Між іншим, Язичинська з чоловіком виступали теж у Франції й Англії.

Великий успіх мав вокальний дует Валя Калин-Магмет й Іванка Кононів. У них була велика зіспіваність, зумовлена добором голосів, інтерпретація, репертуар і сценічна поява. Періодичні виступи Іванки Кононів заслуговують на особливе відмічення з уваги на її унікальний голос й інтерпретацію виконуваних пісень та мистецьку подачу тексту.

При цій нагоді слід згадати жіночий квартет „Верховину" з Торонто під мистецьким керівництвом Оленки Глібович (тепер діє жіноче тріо). В ЗСА існували аж три чоловічі квартети — у Баффало „Трубадури з Ніяґари", в Ню Йорку „Веселі волокити" і „Каравана".

У Філядельфії радіопрограму веде Евдокія Дичко-Блавацька вже близько три декади. В Торонто в одній з наших радіопрограм проявляє себе Борис Дніпровий, у Баффало Ірина Лаврівська. Радіопрограма в Лос Анджелес напевно відчуває брак д-ра С. Шумського (він тепер в Австралії).

Приємно згадати трудолюбного Бориса Дніпрового. Він із своєю покійною дружиною Євгенією накрутив два фільми серед складних, невідрадних обставин у перших роках після Другої світової війни у Франції, не згадуючи тих, що їх уже накручував у Канаді. Серед платівок, що їх випустив, слід звернути увагу на ті, в яких він є виконавцем, автором і композитором. Особливістю його пісень є мелодійність і створення настрою. Його син уже віддавна працює в канадських і американських фільмах під прибраним прізвищем Данко, перфектно володіючи французькою й англійською мовами.

З вокалістів згадаємо (тих, що їх собі пригадуємо) — Липецьку, Кокольську, Цегельську, Черняхівську, Яросевича, Добрянського, Чаплинського, Рейнаровича, Гоша, Богачевського, Юлю Шашровську, Мацюків.

Відрадним явищем є те, що місце старших вокалістів займають молоді таланти. Останнім часом дають про себе знати ті, що виходять на ширші горизонти — Ольга Боднар-Талин і Степан Шкафаровський.

На більших урочистостях виступали Йосип Гірняк, Віра Левицька, Ліза Чепіль, Лідія Крушельницька, Клавдія Кемпе-Ґош, Євген Курило, Володимира Кавка, з молодших Р. Кніґницький. З нагоди дат уродження та заслуг для українського театру вшановано Йосипа Гірняка, Віру Левицьку, Людмилу Сердюк, Володимира Шашаровського, Лізу Чепіль, Марію Лисяк і мою скромну особу, коли мені було 75.

В одному з наших з'їздів брав участь американський фільмовий актор, українець Мазуркевич-Мазуркі й запам'ятався нам своїми цікавими й веселими розповідями (очевидно українською мовою) про свої фільмові епізоди. Наприклад, граючи ролю польського сержанта на підпитку мав заспівати якусь польську пісню, а що такої не знав, запитався режисера чи може заспівати якусь українську. На це режисер відповів „вот диференс" і Мазуркевич заспівав „Взяв би я бандуру".

Навіть цей неповний перелік мистців нашої сцени та їхньої діяльности створює сякий-такий образ читачам, що цікавляться виявами всіх ділянок української культури.

В зв'язку з цим відчувається брак окремого видання, адже існували театри, в яких виступали актори, а крім них були режисери, мистецькі та музичні керівники, диригенти, хореографи, сценографи, проєктанти сценічних костюмів, адміністраційні й технічні апарати, не згадуючи вже авторів сценічних текстів.

Нова управа ОМУС-у радітиме як хтось із омусівців напише доповнення, головним чином про Канаду, бо цей огляд є неповний і саме тому чимало прізвищ опущено, наприклад, маємо мало даних про Ніну Тарнавецьку, Теліжин, Бельського й ін. Відомо тільки, що з українських акторів у Канаді відзначено особливою нагородою Андрія Ількова.

У Ню Йорку свого часу виступав на сцені Роман Тимчук. Постійно дає про себе знати Степан Крижанівський, заповідаючи програми Літературно-Мистецького Клюбу. У Дітройті діяльним є Микола Кавка. У Мюнхені — Белюц, Тимченкова, Войтіхнівська-Колянівська. У Венесуелі Люба Субота. Згадується осіб з-поза ЗСА і Канади, бож ОМУС є світовим об'єднанням.

Було б доцільним якби хтось з управи реєстрував діяльність ансамблів української культури в діяспорі.

Найбільш цікавим і сухим писанням у пресі є звіти із загальних зборів, тому, подарувавши собі протоколи окремих рефератів і комісій, скажемо про наші останні Загальні збори.

Слід відзначити, що вибрана на Загальних зборах Управа вив'язалася із пробленої праці зразково, головним чином її Екзекутива. Багато труду й енергії, крім голови, вклали секретар Микола Кавка, як ведучий справами, й адмін. реф. Юля Шашаровська.

IX Загальні збори відбулися 29 травня у великій залі УКЦеркви св. Архистр. Михаїла в Дженкінтавні.

Вибрано нову Управу ОМУС на чолі з Гілярієм Кушніренком.

Після Загальних зборів учасники відвідали гріб першого голови ОМУСу, св. п. Володимира Блавацького й поклали квіти.

Зараз же після „Нескорених" відбулася спільна вечеря в Культурному Центрі СС Василіянок.

Віримо, що ОМУС під головуванням енергійного та підприємливого Гілярія Кушніренка розгорне працю із свіжою силою й наснагою не лише на добро українського театру, але й цілої нашої культури.

Яр. Климовський

ЗА КІЛЬКА ГОДИН ПІСЛЯ оголошення результатів голосування у сеймі на ім'я прем'єр-міністра Польщі Тадеуша Мазовецького надійшла урядова телеграма, підписана Радою міністрів СССР. У телеграмі, зокрема, говориться: „Ми висловлюємо впевненість в тому, що традиційні відносини між Польщею і Совєтським Союзом основані на дружбі і всесторонньому співробітництві, будуть продовжені з урахуванням суверенітету і рівности двох країн. Ми маємо надію, що ці відносини будуть базуватися на взаємній повазі і усвідомленні відповідальности".

У МОСКВІ У ВІЦІ 84 РОКІВ помер видатний авіяконструктор Алєксандер Яковлєв. Під його керівництвом були створені 75 типів совєтських літаків. Кількість „Яків", побудованих совєтськими летунськими заводами, становлять 66,000. Яковлєв, чий некролог був підписаний Міхаїлом Ґорбачовим та іншими совєтськими лідерами, був останнім представником плеяди авіяконструкторів, в яку входили Олег Антонов, Алєксєй Туполєв та Сєргєй Ільюшин. На заході найбільш відомий літак типу ЯК—38 (за термінологією НАТО — „Форджер"). Це єдиний совєтський літак, здатний злітати з літаконосців. Він користується поганою репутацією серед західних військових експертів, які називають його „бідним родичем" англійського літака „Геррієр". Яковлєв був лавреатом Ленінської премії, двічі Героєм соціялістичної праці і дістав кілька Сталінських і Державних премій.

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ
нашої Найдорожчої МАМИ І БАБЦІ
бл. п.
ЮЛІЇ СКВІРТНЯНСЬКОЇ
будуть відправлені
ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ
у вівторок, 29-го серпня 1989 р.
в церкві св. Юра в Ню Йорку, о год. 8:30 рано
і в церкві св. Покрови в Озон Парку, Н. Й., о год. 9-ій рано
РОДИНА

Ділимося сумною вісткою з Ріднею і Приятелями, що дня 27-го серпня 1989 р. на 72-му році життя відійшла від нас у Вічність наша Найдорожча і Незабутня МАМА та БАБУСЯ
бл. п.
ІРЕНА БІЛИНСЬКА
вдова по бл. п. Миронові, мистцеві-іконописцеві.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбудуться у середу, 30-го серпня 1989 р., о год. 9-ій ранку в заведенні T. Quin, 35-20 Broadway, Astoria. Служба Божа у Holy Cross Catholic Church 61-21 56 Rd., Maspeth, L. I., а відтак на православному цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

У глибокому смутку:
сини — ЮРІЙ з дружиною ПЕННІ
АНДРІЙ з дружиною АНЕЮ
внук — ТОМКО
та ближча і дальша родина в Польщі, Україні, Канаді і Арґентині.

Ділимося сумною вісткою з Родиною і Знайомими, що в четвер, 17-го серпня 1989 року відійшов від нас на Вічну Ватру, по важкій недузі
св. п. пластун сеньйор
ВОЛОДИМИР САХРИН
ПОХОРОН відбувся в понеділок, 21-го серпня 1989 року з церкви св. Николая в Торонто.

В глибокому смутку:
дружина — МАРІЯ
донька — ТАМАРА з родиною
сестра — НАДІЯ з родиною
та ближча і дальша родина в Канаді Америці й Україні.

Демонстрація в обороні І. Дем'янюка

Дня 29-го червня ц.р. з нагоди відвідин Хаїма Герцога, теперішнього президента Ізраїля і колишнього члена терористичної організації „Гаґена", Канадський харитативний комітет для допомоги родині Івана Дем'янюка влаштував демонстрацію. Ціллю демонстрації було нагадати нашим співгромадянам і засобам масової інформації про незаконний і несправедливий показовий суд над невинною українською жертвою І. Дем'янюком. Хоч ми прийшли найраніше і таким чином зайняли найвигідніше місце перед Шератон Центром, де промовляв Герцоґ, відбувались ще три демонстрації: проізраїльська, палестинська і „Мир тепер", жиди проти ізраїльської політики на окупованих замлях.

Наша демонстрація була зорганізована на скору руку. Довідавшись про приїзд президента Герцога до Канади, заступник голови комітету Ігор Клюфас подзвонив до Оттави щоб довідатись про маршрут. В наслідок того І.Клюфаса відвідала поліція на праці! Демонстрацією провадив І. Клюфас одягнений в однострій в'язня. Наші плякати привертали увагу до несправедливости суду і невинности Дем'янюка. До Герцоґа ніхто з нас не дійшов. Його вивели задніми дверима. Як і на минулих наших демонстраціях, поліція поводилась дуже ввічливо і навіть ішла на руку.

Зате про поведінку численної жидівської еліти, яка виходила зі залі і проходила побіч нас варто дещо сказати. Жінки і мущини рвали і топтали наші летючки та інформативні матеріяли. Побачивши наші плякати і почувши наші окандування плювали: одні на підлогу, а другі просто на демонстрантців. Так, жидівські мущини плювали навіть на українських жінок. І. Клюфаса назвали „нацистом". „Як це можливо, бо я народився в Канаді?" Не було відповіді. Інші кричали: „Українці вбивці". Як доказ, що Дем'янюк винний, одна жінка підкотила рукав, тикаючь на число з кацету. Ще інший кричав: „Я був там! Я його бачив!"

Беручи під увагу сучасні криваві історичні події в Ізраїлі на незаконно окупованих ними землях, цікаво зауважити що вся лють жидівської публіки була зосереджена на українську демонстрацію. Але мене це не здивувало. Пригадую як кілька років тому хорвати протестували проти депортації Артуковіча до Югославії і видачі Дем'янюка до Ізраїля, жиди, особливо молодь, погрожували та ображали демонстрантів неймовірно брудною лайкою. Оден молодець обіцяв мені: „Ми тебе ф... нацистко і вас всіх нацистів до одного виловим". Опісля я випадково довідалась, що це був журналіст з чільної канадської газети.

Наша демонстрація мала цілком неочікуваний успіх. І. Клюфас мав інтерв'ю з ізраїльським радіо і таким чином І. Дем'янюк почув про нашу демонстрацію в своїй клітці-камері. Це його дуже підбадьорило. Про демонстрацію було згадано в раннім виданні на першій сторінці гзаети „Торонто Стар" і на телевізії.

При цій нагоді хочемо поцякувати всім жертводавцям і невтомним співпрацівникам. Жиди в Ізраїлі і в діяспорі були переконані, що обвинувативши Дем'янюка у вбивстві майже мільйона жидів, українці не посміють дошукуватись правди і розглядати факти, а відсахнуться від нього, як від проказника. Але вони не цей раз прорахувались завдяки нашому духовенству і людям доброї волі, які як і Дем'янюк так багато простраждали під час Великого голоду і Другої світової війни. Тільки ті, що мали нагоду прочитати акт обвинувачення, транскрипти, вирок, побути на розправі або почути процес по телевізії можуть собі здати справу наскільки на процесі Дем'янюка висловлено ворожнечі і ненависти до українців. Оборона мала намір, але покищо не вистачає фондів, саме виділити на відео ті моменти, коли „тройка", особливо суддя Лєвін нападав, кричав і червонів зі злости як до театру-судилища з'явились один за одним експерти оборони світової слави: Толстой, Ґрент, Флин, Ваґенаар... Львину частину фондів на оборону в Ізраїлі зібрано в Канаді. Тут також поширено нашу сторону між засобами масової інформації.

Наш комітет в порозумінні з нашими зв'язковими по Канаді готується до демонстрацій на початок апеляційного суду. Ми також збираємо підписи під петиції до канадського уряду в справі Дем'янюка. Звертаємося до всіх наших організацій, церков і особливо до молоді нам допомогти і нас підтримувати. За дальшими інформаціями і з пожертвами просимо звертатися до: Canadian Charitable Committee, 2118-A Bloor Street West, Toronto, On. M6S 1M8, tel.: (416) 534-1745.

Також просимо писати до Івана Дем'янюка. Це вже третє літо як він сидить в клітці-камері в пекельній спеці, бо температура не контрольована. Його адреса: John Demjanjuk, Ayalon Prison, Ramla, Israel.

Леся Панасюк-Джонс

С. Комірний...

(Закінчення зі стор. 1)

ня, мусили вкладати чимало праці й енергії, щоби хор поставити на належній висоті. До згаданих проблем долучилося теж зацікавлення американською музикою (само по собі не шкідливе, якщо б не доводило до частинної асиміляції) і добробут, що є причиною пасивної обоятности до розвитку рідної культури. Треба було якоїсь події, щоби сколихнути цей співучий „бистрий потік", який на певний протяг часу почав спиняти свої води. Поява енерґійної молодої двадцятикількарічної людини, сповненої великою любов'ю до української пісні, від якої повіяло вітром рідних Карпат, мала певний вплив на повернення давніх співаків і появу молодших. Семен Комірний, уродженець Закарпаття, де вже з дитинства полонила його краса української пісні. Вищу освіту, що включала вокальне мистецтво й диригентуру розпочав у Львові, а закінчив в Ужгороді, де відтак був викладачем теорії музики й хорового співу. Рівночасно провадив хори з якими брав участь в концертах і фестивалях. Після приїзду до ЗСА був у 1974 році диригентом „Молодої Думки" та у співпраці з незаступимим, невтомним опікуном цього дитячого хору (в числі Г20 дітей) Богданом Бідяком, добився великих успіхів. Від 1975 року С. Комірний є музичним керівником і диригентом українського хору „Думка".

Для С. Комірного хорове мистецтвом — це частина його буття, а бажання й старання дістати від хористів якнайбільше почувань та, як це він дуже часто повторяє, „співу з глибин душі і серця", у його власній інтерпретації є гідне подиву. З музичного твору, хоч би найменшого, він „вичаровує" все що лиш може, до інтимних нюансів, щоб досягнути високого мистецького завершення. Великий музичний талант та вміння передати більше й менше вибагливому слухачеві кожний музичний твір із скарбниці нашої музичної культури, яку він так високо цінить, це прикмета цієї вартісної молодої людини. Його інтерпретація в старанному опрацюванні дозволяє слухачеві найкраще зрозуміти картину представлену в музичному творі: релігійному, історичному чи побутовому, та за це йому належиться признання. Завдяки його наполегливій праці „Думка" зараз є одною з найкращих хорових одиниць в діяспорі.

З диригентом тісно співпрацює Управа хору на чолі з членом-основником, теперішнім головою Ігорем Раковським.

Так як за час 40-літнього існування хору „Думка" майже 15 років диригування належить С. Комірному, так 10 років праці на пості голови належить І.Раковському. Ці цифри говорять самі за себе. Кількакратний вибір цієї самої особи на пост голови, як теж затвердження і вдержання при хорі цього самого диригента такий довгий час, свідчить про те, що праця в „Думці" проходить гармонійно, що хористи задоволені та люблять свого диригента й голову. Коли б не було доброї співпраці між диригентом і людиною, яка очолює Управу хору, ледве чи хор вдержався б до сьогодні, відбуваючи два успішні турне по Европі та безчисленну кількість концертів.

Поборюючи перешкоди еміґраційної дійсности, Ігор зумів закінчити університетські студії з ділянки кримінології, маючи небезпечну й відповідальну працю в поборюванні наркоманії. Часто ризикуючи життям, Ігор вибився на чільне місце та здобув багато відзначень і нагород. У зв'язку з його знанням мов, Державний департамент вислав його на два роки до Европи, де він продовжував працю в поборюванні наркоманії у співпраці з урядниками інших держав у американській амбасаді. В часі військової служби Ігор зумів вибитися, здобуваючи ступінь полковника.

Атмосфера в домі І.Раковського дозволила йому вже змалку полюбити спів і музику. Мама його співала в різних хорах, а вуйко Іван Охримович був диригентом і солістом хору „Сурма" у Львові. Не дивно, що Ігор, володіючи добрим голосом, співав спершу в дитячих і молодечих хорах, а пізніше в добрих мішаних хорах, часто як соліст. Українська громада в діяспорі знає І. Раковського від років з його платівок та безчисленних виступів на танцювальних забавах, як найбільш популярного співака музики легкого жанру. Протягом довгих років, щосуботи під час сезону на оселі Українського Народного Союзу „Союзівці" розносився мелодійний голос І. Раковського, чаруючи розтанцьовані пари сентиментальними піснями естрадної музики. Власне цей рід музики дуже потрібний особливо молодим людям, бо без неї молодість — не молодість, а чари кохання не такі вже привабливі. І. Раковський проявляє себе дальше як соліст естрадної музики з оркестрою на оселі „Верховина" і інших.

В хорі „Думка" Ігор заанґажувався від самого початку його існування та співає вже 40 років. На пості голови І. Раковський показав себе добрим організатором і адміністратором хору, а його вроджений оптимізм і погідна вдача дозволяють йому гармонійно співпрацювати не лиш з диригентом, але і з Управою хору „Дума".

Чи Ґорбачову...

(Закінчення зі стор. 2)

Політична програма реформ Ґорбачова, що її проголосив на 19-му партійному конґресі в червні 1988 року, виявляє поділ влади між урядом і партією. Найнаявніший поділ влади наступив між вибраним Народним парляментом і його виконавчим раменем (постійною радою) з одного боку, і партійним апаратом назначеним ЦК-партії з другого боку. Одначе вибори в республіках, провінціях і районах, що були відкладені до наступного року, Ґорбачов мусить, під тиском страйкуючих вуглекопів, таки провести ще цього року. Отже розгра між подачею і попитом: партійні головачі, або більша їх частина, думають, що демократія пішла вже, як дотепер, досить далеко, та що партії загрожує втрата контролю; натомість по стороні вимог: робітництва, інтелектуалів і несловʼянських республік, панує переконання, що дотеперішня „перестройка" — це тільки півполегші. (В цьому місці треба справити помилкове твердження С. Бялея, що тільки несловʼянські республіки є незадоволені з дотеперішніх полегш для республіки, з чого виходило б що словʼянські республіки — Україна й Білорусь — є з тих полегш задоволені. Навпаки: Україна й Білорусь є найбільше незадоволені, бо ті республіки найменше одержали полегшей з „перестройки". — СЖ).

А що можна сказати про перебудову в економічній ділянці? На це питання С. Бялей відповідає:

Совєтська система постачання найшлася у тотальному розвалі. Навіть в Москві в крамницях немає мʼяса, ковбас, молока, масла, яєць. Якість хліба погіршала. Навіть товарів, що є на картках, трудно отримати. Меблів бракує. Ґрошовий чорний ринок більше поширений, як за Брежнєва. Ціни на чорному ринку свідчать про економічне погіршання. Рік тому американський доляр продавася за 6 рублів; сьогодні за американський доляр платять 10 до 15 рублів. Для чужинців американські цигарки стали новою формою грошей, якими платять за таксі, чи інші послуги.

Розвал совєтського домашнього ринку наявно вказує на невдачу ґорбачовської економічної політики по обох сторонах — як попиту так і подачі. Він зробив головну помилку тоді, коли відклав початок основних сільсько-господарських реформ — приватизації — аж до останнього року. При тому цю реформу саботують нижчі партійні бюрократи. Сільсько-господарська неспосібність корініться від низької продуктивности — до транспортації. З причини поганих шляхів та браку приміщень-шпихлірів для зерна, 25 відс. збіжжя в Совєтському Союзі, і половина овочів та ярини, не доходить до споживача.

Ділянка індустрії, яка трошки краще наладнана, також находиться в тяжкому перехідному стані: користь з реформ ще не прийшла, але невеличкий поступ в порівнянні зі старою системою, вже завважується. Новий закон призначений для самооплачування підприємств та який дає більшу свободу для керівників, буде в основному без значення, як довго бюрократи в Москві і в республіках не будуть відсунені від контролю. Одначе брак харчів та товарів щоденного вжитку нанівець зведуть всі реформи для збільшення продукції робітників почерез матеріяльну заохоту.

Іншою великою перешкодою для совєтської економії є велике число недокінчених інвестицій (капіталовкладів). Згідно за совєтськими даними, час для збудування і продукції фабрики в Совєтському Союзі є два до три рази довший, як на Заході. Довга будова зʼїдає капіталовклад, а це спричиняє високі втрати. Ґорбачов наказав будувати фабрики, що забирають менше часу для побудови, але й це йому не вдалося: сума на невикінчені побудови фабрик зросла в минулому році на одну третю — знак, що стара система — сильніша, як нові економічні пляни.

По стороні вимог справи представляються неменш погано. Заплата і заробітки в державній економіці зростають значно скоріше, ніж на це дозволяє зростання продукції. Наслідком того стрімко зростає інфляція, є забагато грошей, а замало товарів. Протиалькогольна кампанія Ґорбачова, що не вдалася, рівнож причинилася до нестабільности ринку. Приходи з продажу алкоголю, що творили біля 20 відс. державного бюджету, сильно зменшилися, що спричинило більший недобір, який тепер виносить 100 більйонів рублів річно. Згідно з офіційними повідомленнями, великі видатки для заспокоєння страйкуючих вуглярів ще збільшить висоту дефіциту.

Щодо національностевих проблем, — пише С. Бялей, — то ніхто ні внутрі, ні зовні Совєтського Союзу не вірить, що ті проблеми можуть бути розвʼязані у визначених тепер Ґорбачовом межах. Економічні, культурні і адміністративні півавтономії не зможуть прийняти без сильного спротиву республік, які бачать тепер нагоду для самовизначення або навіть до повної незалежности. Раніше чи пізніше, одна з них, найправдоподібніше Естонія, — зажадає самостійности, примушуючи Ґорбачова, щоб він вирішив цю найважливішу проблему московської комуністичної імперії. Якщо він вирішить — ні, то таке рішення вимаґатиме мілітарної окупації, яка може спричинити непедбачені наслідки, якщо б там почався збройний спротив: якщо ж він вирішить — так, тоді таке рішення створило б непередбачені наслідки для Горбачова. Тому немає чого дивуватися, що пленум Центрального Комітету партії для обговорення національностевих проблем відсунено вже четвертий раз.

Сьогодні національностева ситуація в Совєтському Союзі є така як її вірно схарактерезував сам Ґорбачов перед партійними головачами: „І в „Москві, і на провінції, ми мусимо одне мати добре на увазі: час даний нам на зміну ситуації, є дуже обмежений. Це істина, яка повинна нас провадити в нашій праці".

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

СТЕПАН ЩЕРБЕК, член УНС Відд. 276-го ім. св. Миколая в Ембриджі, Па., помер 7-го червня 1989 року на 70-му році життя. Нар. 1918 року в селі Ґоріянка, Україна. Членом УНС став 1955 року. Залишив у смутку дружину Мері, дочку Анну Дейкс з мужем Вілліямом і внука Вілліяма. Похорон відбувся 10-го червня 1989 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Економі, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Секретар

ІВАН П. РОМАНІВ, член УНС Відд. 292-го ім. св. Івана Хрестителя в Дітройті, Миш., помер 9-го липня 1989 року на 75-му році життя. Нар. в червні 1914 року в Дітройті, Миш. Членом УНС став 1935 року. Залишив у смутку дружину Естер, три дочки Синду, Селлі і Конні, 5 внуків і дві сестри: Стеллу і Роз. Похорон відбувся в Бей Сити, Миш.

Вічна Йому Пам'ять!

Стелла Федик, секр.

ЮСТИНА БУРАК, член УНС Відд. 206-го Т-ва „Запорозька Січ" у Вунсакеті, Р. Ай., померла 26-го липня 1989 року на 92-му році життя. Нар. 15-го червня 1894 року в Галичині. Членом УНС стала 1921 року. Залишила у смутку сина Михайла, дочку Мері Павлак, 8 внуків і 14 правнуків. Похорон відбувся 28-го липня 1989 року на цвинтарі св. Стефана в Менвіллі, Р. Ай.

Вічна Їй Пам'ять!

Леон Гардінк, секр.

КАТЕРИНА ЗЕЛІНСЬКА, член УНС Відд. 276-го ім. св. Миколая в Ембриджі, Па., померла 15-го липня 1989 року на 79-му році життя. Нар. 1909 року в Східній Україні. Членом УНС стала 1960 року. Її муж Федор Зелінський помер 11-го січня 1980 року. Похорон Катерини відбувся 17-го липня 1989 року на Укр. Православному Цвинтарі в Бетел Парк, Па.

Вічна Їй Пам'ять!

Стефан А. Іваницький, секр.

ІВАННА ФЕДОРІВ, член УНС Відд. 239-го ім. св. Юрія у Філядельфії, Па., померла 11-го червня 1989 року на 75-му році життя. Нар. 1914 року в Україні. Членом УНС стала 1979 року. Залишила у смутку сина д-ра Ігоря з дружиною Мартою і дітьми Мотрею, Маркіяном і Олесем та дочку Ксеню Коженьовську з мужем Богданом і дітьми Катрею, Лукою, Павлом і Матеєм. Похорон відбувся 17-го червня 1989 року на цвинтарі св. Марії на Факс Чейсі у Філядельфії, Па.

Вічна Їй Пам'ять!

Оксана Гасцька, секр.

МИХАЙЛО А. МАКОГОН, член УНС Відд. 127-го ім. св. Миколая в Баффало, Н.Й., помер 22-го липня 1989 року на 68-му році життя. Нар. 11-го лютого 1921 року в Баффало, Н.Й. Членом УНС став 1946 року. Залишив у смутку дружину Миртл, доньок: Андрею з мужем д-ром Джаном Вудс, Рені з мужем д-ром Михайлом Лєзем і Гелен Енн Макогон, брата Петра і дальшу родину. Похорон відбувся 26-го липня 1989 року на цвинтарі Мт. Олівет в Тонаванда, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

Мері А. Гаравус, секр.

КАТЕРИНА КОЧЕРЕБА, член УНС Відд. 484-го ім. Траса Шевченка в Ютиці, Н.Й. померла 28-го липня 1989 року на 90-му році життя. Нар. 1899 року в селі Ілов, повіт Стрий — Україна. Членом УНС стала 1960 року. Залишила у смутку дочку Розалію з мужем Василем Пилипчуком, внука Василя Пилипчука мол. з дружиною Даркою, внука Степана Пилипчука з дружиною Сузанною, сім правнуків, ближчу і дальшу родину в Україні. Похорон відбувся 31-го липня 1989 року на цвинтарі парафії св. Володимира Великого в Вайсборо, Н.Й.

Вічна Її Пам'ять!

Секретар

ТАРАС КОРДУБА, член УНС Відд. 328-го Т-ва „Просвіта" в Клівленді, Огайо, помер 14-го травня 1989 року на 53-му році життя. Нар. 1936 року в Україні. Членом УНС став 1969 року. Залишив у смутку дружину Еріку та доні Лярису і Любомиру. Похорон відбувся 20-го травня 1989 року на цвинтарі Покрови в Пармі, Огайо.

Вічна Йому Пам'ять!

Богдан Ковч, секр.

АННА ТЕКЛЯ РЕШЕТАР, член УНС Відд. 243-го ім. св. Михаїла в Чикаґо, Ілл., померла 30-го травня 1989 року на 45-му році життя. Нар. 1943 року в Чикаґо, Ілл. Членом УНС стала 1977 року. Залишила у смутку мужа Йосифа Б. мол., дітей: Вілліяма, Христофора і Анну. Похорон відбувся на цвинтарі Св. Гробу в Тінлі Парк, Ілл.

Вічна Її Пам'ять!

Секретар

МАРІЯ БАНДРІВСЬКА, член УНС Відд. 127-го ім. св. Миколая в Баффало, Н.Й., померла 6-го липня 1989 року на 67-му році життя. Нар. 23-го грудня 1920 року на Україні. Членом УНС стала 1948 року. Залишила у смутку мужа Дмитра, сина Павла і четверо внуків. Похорон відбувся 8-го липня 1989 року на цвинтарі св. Матея в Вест Сенека, Н.Й.

Вічна Їй Пам'ять!

Мері А. Гаравус, секр.